

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi polji, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrt leta 1 gld. 30 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; ako zažene na ta dan praznik izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVII.

V Ljubljani 30. prosinca 1874.

List 5.

Koledar za naslednji teden.

Svečan. Februar.

1. Nedelja 1. predpepelnična. Evangelij: „Delavci v vinogradu“ (Mat. 20.). Sv. Ignacij, škof sprič., naslednik sv. Evodija, kterega je bil sv. apostelj Peter namesto sebe pustil v Antijohiji. Ignacij je bil apostoljski mož, vreden učenec Petra, Pavla in Janeza, s primkom: „Teoforus“ — Bogonosec, — t. j., ki Boga v sercu nosi. Ta apostoljski viši pastir je 40 let vladal antijohijsko škofijo, in serčno želel za Jezusa kri preliti, ker je mislil, da njegova ljubezen do njega še ni popolnoma, če zanj mučeniške smerti ne preterpi. Ta želja se mu je dopolnila. Cesar Trajan ga k smerti obsodi, ukaže vojakom, naj ga v Rim odpeljejo, in tam v gledišč naj se pred zverine verže. Divji vojaki ga bitro tirajo proti Rimu, po dnevi in po noči, zdaj po suhem, zdaj po morju, da bi ga že o pravem času pripeljali k napovedanim ljudskim igram v gledišč. V listu do rimskih kristjanov te divje vojake sv. škof imenuje leopardi, kateri, če jim človek več dobrega stori, hujše z njim ravnaajo. V tem listu tudi naznanja svoje neizrekljivo veselje, ker je vreden spoznan za Kristusa kri preliti, ter priserčno prosi kristjane, naj bi kje oni s svojo molitvijo ne zadrževali, da bi ga zverine ne hotle raztergati, kakor več družih mučencev.

Bilo je 20. grudna l. 107, spustijo vanj dva leva, ki ga raztergata in požreta do terdih kosti, ktere so kristjani pobrali in kot naj dražji zaklad poslali v Antijohijo. Sv. Ignacij je pisal več listov do mnogoterih občin. V enem prav krepko opominja kristjane, naj se ogibajo krivovercev, ker ti sprideni goljufi svoje zmote v keršanstvo mešajo, in so enaki njim, ki v sladko vino namešajo strupa, da nevedni z njim smert popijejo. Tacih strupenjakov se tudi pri nas ne manjka.

Tiste vojsake, ki so ga v Rim spremljali, je sv. Ignacij imenoval leopardi, tigre, in pristavil je spomina vredne besede: „quibus et cum benefecero, peiores fiunt.“ To je: Kadar jim dobro storim, pa še hudobniši postanejo. To naj premišljujejo nehvaležniki vsi, zlasti tudi tisti, ki duhovske dobrote (štipeidije) uživajo, pa ravno z uživanjem dobrot se spaciijo, pogoj dobrot ne spolnujejo, in so toliko sovražniši duhovstvu, kolikor več dobrega od njega uživajo.

Sv. Pionij maš. sprič.; — sv. Sever šk. spoz.; — sv. Efrem, dijakon spoz.; — sv. Brigida dev. spoz.

2. Ponedeljek. Darovanje Jezusa Kristusa in očiševanje Device Marije Matere Božje, ali Svečnica. Zgodbo tega praznika nam pri-

poveduje današnji sv. evangelij in evangelij v nedeljo pred novim letom (Luk. 2, 22—40.) Nekteri zgodovinarji terdijo, da se je ta praznik jel obhajati v 5. stoletji po Kr. pod papežem Gelazijem I; po drugih se je v vzhodni cerkvi obhajal že ob času sv. Hieronima. — Zakaj se ta dan goreče sveče v rokah deržijo? Da boš vzrok in pomen tega ložej razumel, vedi, da se Kristus večkrat imenuje „Luč“ t. j. učenik, ki s svojimi nebeškimi nauki razsvetljuje temé nevednosti in zmote; od njega se danes poje pri delitvi sveč: „Luč v razsvetljenje nevernikov“. Kdor tedaj gorečo svečo v roki derži, naj si misli, da ima, kakor nekda Simeon v tempeljnu, Božje Dete v naročji. — Po stari keršanski navadi se blagoslovljena goreča sveča umirajočemu — če je pristojno — v roko dá, če ne, pa vsaj pri njegovem zglavlji gori v znamenje, da v veri v Kristusa umira, in je po njem upa zveličanje doseči. Z blagoslovljeno svečo se zmé tudi pri družih poštenih okolišinah svetiti, in sveča ohrani blagoslov, dokler vsa ne zgori. —

Sv. Kornelij je bil v Cezareji stotnik italijanske trune 600 mož, pobožen in bogaboječ z vso svojo hišo. Ljudem je veliko vbogajme dajal, in vedno k Bogu molil. Angelj se mu prikaže, rekoč: „Pošlji po Petra v Jope, on ti bo povedal, kaj ti je storiti.“ Peter pride, podučuje njega in vso njegovo družino, in vse kersti. (Dj. ap. 10. pogl.) Pozneje je bil Kornelij škof v Cezareji. — Ss. Fortunat, Felicijan, Firm in Kandid sprič.

3. Torek. Sv. Blaž, šk. in sprič., v polovici 3. stoletja rojen v Sebastu ne Armenskem. Učil se je zdravništva, Bog pa ga je bil za kaj višjega odmenil; verni v Sebastu so si ga zvolili škofa. Tisti čas se zopet vname grozovito preganjanje kristjanov pod trinogom Licinijem. Sv. škof se umakne na goro v neko votlino, ne da bi se smerti bal, temuč da bi vernim še kaj delj časa svoje življenje otél. V tej votlini moli in premišljuje; zveri mu donašajo potrebne hrane. Kmalu pa ga zasledijo lovci deželnega poglavarja Agrikolaja, ter ga k njemu peljejo; po potu gredé sv. škof nevernikom oznanuje Jezusa Krustusa, in svoje besede s čudeži poterjuje, ter bolnike ozdravlja. Med njimi je bil deček, ki se mu je bila ribja kost v gerlu zataknila in vrat mu je bil že tako otekel, da nič več dihati ni mogel, bil je na pol mertev; sv. škof mu položi roko na vrat in deček je zdajci popolnoma ozdravljen. Sv. Blaž je pred Agrikolajem, kateri ga s prilizovanjem, pa tudi z žuganjem skuša nagniti, da bi Kristusa zatajil, in ajdovske malike molil; toda sv. škof ostane stanoviten v veri. Agrikolaj ga dá grozovito mučiti, sv. škof vse muke voljno preterpi; ukaže ga v jezero vreči, Blaž pa na jezeru sedi in kliče: „Pridite le sem k meni, ki zaupate v malike svoje, naj tedaj pokažejo nad vami svojo

moč!“ 65 jih je, ki zaupajo v svoje bogove, gredo v jezero, pa se potopijo na dno kakor kamen, in nakopljejo si smert. Poslednjič ukaže od satana preslepljeni in v hudobiji zakerknjeni deželni poglavar sv. škofu glavo odsekati 3. svečana l. 316 po Kr. — Marsikdo se čudi, da so nekdanji malikovavci serca na izmišljene bogove — na malike navezovali; še bolj pa se moramo čuditi in žalovati, da je v nekem pomenu tudi med nami veliko malikovavcev, ki serca na stvari navezujejo, Boga in njegove zapovedi pa vničar pušajo, na pr.: malikovavec je, kdor svoje serce na osebo drugega spola naveže, in z njo v grehu živi; malikovavec je, kdor na svojem bogastvu sedi, ga morda še z odertijo in goljufijo množi; malikovavci so potrešniki in pijanci „kterih bog je trébuha“, piše sv. ap. Pavel. (Filip. 3, 19.)

Sv. Celerin dijakon sprič., ss. Feliks, Simfronij, Hipolit in tovarši sprič.

4. Sreda. Sv. Anastazija, plemenita rimljanka sprič. Bogoljubna mati in njen učenik, sv. Krizogon sprič., sta jo v keršanstvu podučevala. Po očetovi volji se je mogla poročiti z malikovavskim možem Publijem, kateri jo je zavoljo spolnovanja keršanskih dolžnost hudó pestil, in v svoji hiši v ječo zaperl. Sv. Krizogon pa jo je v pismih tolažil, in v veri poterjeval. Po smerti svojega hudobnega moža je bila iz ječe rešena. Krizogon je bil od cesarja Dioklecijana v Oglej pred sodbo poklican, Anastazija pa gre za njim kakor ovčica za svojim pastirjem. Po Krizogonovi smerti je mnogo krajev prehodila, kristjane v veri poterjevala in revežem milošnje delila. Po grozovitih mukah je bila poslednjič na otoku „Palmariji“ k stebru privezana, in z zapaljeno hosto sežgana ravno sv. božični praznik po ukazu cesarja Dioklecijana. Rimski in ilirski narod preslavlja njene zasluge in njeno stanovitnost v veri. — Sv. Anastazija bodi v zgled poterpežljivosti in v tolažilo ženam, ki morajo napake svojih brezbožnih móž prenašati.

Sv. Andrej Korzin šk. Fezulanski spoz. — Sv. Evtihij sprič. — Ss. Akvilin, Gemin, Gelizij, Magen in Donat sprič.

5. Četertek. Sv. Agata, dev. in sprič. na Sicilijanskem v prvi polovici 3. stoletja, dedinja velicega bogastva, kristjana posebne čistosti, telesne lepote in imenitnih zmóžnost. Deželni poglavar Kvincijan to zvé, hlepi po njenem bogastvu in po njeni lepoti. Ukaže jo zvezati in k sebi pred sodbo pripeljati. Agata sliši to povelje, kliče k svojemu Zveličarju za moč v vojski za sveto čistost z lepimi besedami: „Jezus Kristus, naj višji Gospod vsih reči, ti vidiš moje serce, ti veš, kaj želim; ti edini bodi posestnik vsega, kar sem in kar imam. Ti si moj pastir, o moj Bog, in jest sem tvoja ovčica, stori me vredno, da zmagam zoper hudobnega duha.“ Kvincijan jo pogleda in je ves poln ostudnega poželenja. Agata stoji pred njim v deviški častitljivosti enaka angelju in rezno zaničuje ponudbe in pregovarjanja. Sodnik jo zroči gerdi ženski Afrodiziji, ki je imela devet spridenih in zaverženih hčer, da bi tudi Agato spačila. Strašne skušnjave je terpela Agata v hiši nesramnosti in gerdobij, pa v zaupanju na pomoč ljubljene Jezusa je ostala neoskrunjena. Po preteklem mesecu pa je prisiljena ta peklena zapeljivka sodniku sporočiti in spoznati, da bi ložej kamen omečila kakor prevérla to devico, ki noč in dan zdihuje le po Kristusu samem. Agata je zopet pred sodnikom, ter mu junaško in neprestrašeno odgovarja na vse nove slepila in pregovarjanja. Ni skor popisati, kako jo je razdraženi grozovitnež mučil in peknil, kako neusmiljeno jo dal raniti in razmesariti, kako jo je vmés zmerjal. Bil je namreč človek, kakor so tudi dandanes sovražniki sv. vere, vsi divji, togotni, neobtesano gerdih besedi in djanj,

ako se ne godí po njih hudi volji in samopašnosti. Rimljanski „omikanec“ ukaže do smerti sterpinčeno devico, po odrezanih persih, v ječo vreči in prepové, da ne smejo ne rán ji obvezati in ne živeža ji dati. V toliki trinoški silovitosti je pa tudi Bog očitno poterdil zvesto junakinjo in ji je s čudežem pomoč skazal. Sv. apostelj Peter se ji v prikazni razodene, rekoč: „Ljuba hči, nič ni trinog s svojim peklenjem premogel zoper tebe; niso oni tebe, ampak ti si nje premagala. Trinog se bo za svoje nesramno djanje v peklu pokoril, pa se ne spokóril. Bil sem priča tvojih muk in tvoje serčnosti... v imenu našega Gospoda ti zapovém, bodi zdrava.“ — Na to zgine in devica je bila zdrava popolnoma. Čez štiri dni je bila Agata spet pred sodnikom, ki jo vpraša: „Kdo te je pa ozdravil?“ Agata mu odgovori: „Kristus Jezus, Sin Božji.“ Kvincijan: „Imaš že spet to ime v ustih, ne morem ga slišati!“ Agata: „To ime bom spoznavala z usti in s srcem, dokler bom živa.“ Kervolok jo ukaže na novo terpinčiti, po žerjavici valjati itd. Agata poslednjič preserčno moli in prosi, naj jo Bog reši in k sebi vzame in med molitvijo zaspi v Gospodu. Bog je sv. devico z mnogimi čudeži poveljal, Kvincijana pa je zadela zažugana kazen. Pelje se lakomnik, da bi pograbil bogastvo sv. Agate, zdivjajo pa konji na mostu, ga prekucnejo v reko, in ni bilo več sledi po njem. —

Sv. Agata je zgled in pomočnica devicam, ktere so skušane; Kvincijan pa bodi strah in groza zapeljivcem nedolžnosti in zatiravcem sv. vere.

Sv. Izidor sprič. — Sv. Avit šk. spoz. — Ss. Genuvin in Albin škofa spoz.

6. Petek. Sv. Doroteja dev. sprič. Rimski svetovavec Dor in njegova žena Tea, oba kristjana, sta imela dve hčeri, Kristo in Kalisto. Prične pa se v Rimu preganjanje kristjanov in umakneta se v Kapadocijo v mesto Cezarejo. Tam je bila njima rojena Doroteja. Odrastla je presegala vse device v mestu po imenitnih telesnih darovih, pa v modrosti in bogoljubnosti. Deželni poglavar Fabricij jo hoče v zakon, pa zastonj, ker bila je Bogu obljubila vedno devištvo. Takrat so bili posvetnjaki ob enem upaljeni malikovavci. Tako tudi Fabricij, ki je motil Dorotejo k odpadu, da bi jo dobil potem v zakon. Poskušal je neusmiljeni Fabricij s strahovanjem in terpinčenjem, ker pa nič ne opravi pri stanovitni devici, jo ukaže peljati k sestram, kateri ste bili iz strahu pred mukami Kristusa zatajile, ker si je mislil, da jo bote preverile; zgodilo pa se je nasprotno. Doroteja njima tako ljubeznjivo na serce govori, da vsi skesani jokaje pred njo padete in jo zdihovaje prosite, naj njima sprosí odpušenje od Kristusa. Fabricij to zvé, ukaže Kristo in Kalisto žgati in po tem v kotlu kuhati, kjer tudi umerjete. Doroteja hvali Boga, da ste sestre dosegli nebeško krono. Fabricij ukaže rabelnom še dalje Dorotejo pezati in mučiti, poslednjič pa ji glavo odsekati. — Morebiti imaš tudi ti kako sestro — brata, — ki ne živita po Božji volji; bodi njima Doroteja, ljubeznjivo ju opominjaj in proš, da se verneta na pravo pot k Kristusu, priporočaj ju sv. Doroteji. —

Z mučenstvom sv. Doroteje v tesni zvezi je spreobrnjenje in spričevalska smert sv. Teofila (Bogoljuba). Ko je bila Doroteja na morišče peljana, zavpije za njo posmehovaje odvetnik (advokat) Teofil, rekoč: „No, nevesta Kristusova! pošlji mi iz verta svojega ženina nekoliko jabelk in vertnic (gartrož).“ Doroteja odgovori resnobno: „Dobil jih boš.“ Doroteja na morišču dokonča svojo molitev, kar stoji pred njó deček sprelepega obraza, ogernjen z rudečim plajšem, ki je bil preprežen z zlatimi zvezdami, ter ji podá zalo košarico s tremi jabelki in s tremi vertnicami. Doroteja pa ga prosi, rekoč: „Nesi to odvetniku Teofilu, ter mu reci: Glej,

to ti pošlje Doroteja iz verta svojega ženina.“ Teofil košarico v roke vzame in na glas zakliče: „Kristus je pravi Bog, in vera vanj ni slepilo!“ Tovarši vsi osupnjeni mu pravijo: „Ali noriš, ali se šališ?“ Teofil: „Ni ne norost ne šala, ampak moja pamet me mora verovati v Kristusa. Glejte, terda zima je, vse je zmerznjeno, ni ga zelenega perjica; od kod tedaj te jabelka in dišeče vertnice z zelenim perjem? Od kod prelepi deček? Mislil sem, da še ne zna govoriti, pa je govoril kakor mož; gotovo je bil angelj. Srečen je, kdor veruje v Kristusa in zanj terpi.“ Fabricij ga pred se pokliče, straši, pregovarja, nevsmiljeno muči, poslednjič ga ukaže ob glavo djati. Poslednje besede Teofilove so bile: „O Gospod Jezus Kristus, hvala tebi vekomaj!“

Sv. Amand, škof, je razširjal sv. vero po Koroškem, ob Donovi in drugod, † 675. — Sv. Vedast šk. in spozn. — Sv. Gvarin, kardinal.

7. Sabota. Sv. Romuald, opat in spoz., je bil sin vojvodske Ravenske rodovine. Bogati oče ga je tako izrejal, kakor dandanašnji bogatini svoje sinove odgojajo. Zato je Romuald v mladosti za posvetnimi veselici dirjal in jel zgodaj že pregrešno živeti. Bog pa mu je na serce govoril in mu zbujeval hudo vest, ki mu je gorko prigrevala.

Neki dan je bil na lovu globoko v temnem logu. Mrak in senca pod visokimi drevesi, sveta tihota vse okrog — to ga je tako pretreslo, da se je na zemljo sklonil, molil in klical: „Blagor si vam, vi nekdanji pušavniki, ki ste si volili take stanovanja! S kolikim po kojem ste mogli Gospodu služiti, ko ste bili tako odločeni od posvetnega šuma.“ To mu je zbudilo kopenje po samoti; do čistega spreobrniti pa se je bil še le, ko je bil prisiljen z velikim strahom in zamerzo pričujoč biti pri dvoboju, v katerem je bil njegov oče Sergij enega sorodovincev ubil. Imel je takrat 20 lét.

Podal se je v samostan sv. Apolinara, da bi ondi 40 dni za grehe svoje mladosti pokoro delal. V samostanu je imel velike skušnjave, da naj se med svet verne in po svoji poprejšnji navadi mehkužno živi; premaga pa jih tako serčno, da prosi, naj mu dajo redovsko obleko, in ostal je v kloštru. Podá se pozneje na Toškansko v pušavnico „Kamaldoli“, in ondi sozida samostan, kjer je veliko po popolnosti hrepenečih mož želelo pod njegovim vodstvom živeti; bil je tedaj ustanovitelj reda kamaldolencev in njih prvi opat. Hrepeni po mučeniški kroni, se podá v Panonijo, pa bolezen ga primora se vrniti; ker ni bila volja Božja, da bi za sv. vero kri prelil. Po ostrem, spokornem življenji zdihne blago dušo v 71. letu življenja, 19. rožn. 1027. l.

Sv. Romuald je rekel svojemu prijatelju: „Dvajset lét se za smert pripravljam, in kolikor bolj na njo mislim, toliko bolj se mi dozdeva, da sem nevreden pred Bogom.“ Kaj bo z nami, ki morda nič ne mislimo na smert, in se tudi nič na njo ne pripravljamo? Bati se je nam, da bi nas ne zadele besede sv. pisma: „Človek ne vé svojega konca; kakor lové ribe s ternkom, in kakor zasačijo ptice v zanko; tako se lové ljudje ob hudem času, ko naglo nad nje pride (Pridig. 9, 12.) smert.“

Sv. Adavkt sprič. — Sv. Teodor vojak sprič. — Sv. Mojzes šk. spoz. — Sv. Julijana vd. spoz.

K zgodovini prostomavtarstva.

(Poslovenjeno iz „Der europäische Filolog“.)

Prostomavtarstvo je bilo z začetka na Angleškem neka bolj pobožna rokodeljska družba, obstoječa večidel iz rokodelcev, ki so si bili odmenili velikanske

zidanja na čast Božjo staviti. Za njih vzvišenega namena voljo podelili so jim kar kmalo vladarji posebne privilegije ali pravice. Med temi je bila zlasti ta, da so povsod v svojem duhu in po svojem zmislu brez posebnih vladinih dovoljenj neoviroma smeli stavbe sprejemati, in toraj prosto zidati. Tako se je ta družba hitro hitro razširila, in nje dela so: stolnica v Kolinu, Frajburgu, Šen-Pavelska cerkev v Londonu in druge zidanja, ki so jih zaradi njih namena gotiške zidanja imenovali. Sčasoma je ta družba tudi posebno izmed večih in premožnih družin častne ude sprejemala, mislé, da bode s pomočjo njih vpliva svoj poklic in svoj nalog lažljivej izverševala. Častni udje vživali so privilegije prostomavtarjev; njih število je bilo čedalje večje, in na posled so začeli pod krinko prostomavtarstva skrivaj s politiko se pečati. To je bilo zlasti za vojskinih časov Angležev s Španjci in Francozi. — Na posled vredé Voltair in njegovi pajdaši, na Nemškem pa posebno Weisshaupt to družbo, ki ime prostomavtarjev obderži in se polagoma izpletuje za očitno sovražnico Božjo, vsake razodete vere in Božje oblasti, ter razdevalko slehernega postavnega reda in izvir vseh puntov.

Naj živejši je l. 1822 nekdanji pruski minister grof Haugwitz, ki je bil ob enem krajni predstojnik prostomavtarskega reda, popisal početja prostomavtarjev, sporočivši v Veroni zbranim poglavarjem te le pomenljive besede: „Skrivne pletke, ta počasno spodjejni strup, čigar gadjji pik človeštvu bolj kakor katerikrat poprej žuga, ti so, zaradi katerih se čutim poklicanega, da se k koncu svojega teka na nje ozrem... Ako ne bi bil sam skusil, neverjetno bi se mi še danes zdelo, s kakovo neskerbnostjo so mogle vlade prezreti rogovilstvo te baže — resnično vstanovo v vstanovi — brez pomislika... Gospodovaven vpliv na prestol in vladarja imeti, to je bil njih namen... Dosihdob sem trdno preverjen, da to, kar se je l. 1788 začelo in je kmalo potem izbruhnilo — francoski punt, umor kralja z vsemi svojimi gnjusobami — se je ne le že tedaj sklenilo, temuč po zvezah, prisegah itd. vvedlo, in kdo vé, kako dolgo že poprej obstalo... Najprej me je gnalo, da vse te svoje iznajdbe razodenem Frideriku Viljelu (III). Zadobili smo si prepričanje, da so vse zveze mavtarstva od najnižih do najviših meni znanih vsakemu vplivu odperte, da pobožni občutki kakor vsakoverstni hudobni naklepi po enih stopinjah skupaj hodijo, in da so prvi le preteveze poslednjih. Da ta skrivna spletenina, ki biva vse stoletje in človeštvu hujše kot katerikrat žuga, ni prazna domišljija, da je resnična in vedno obstoječa, upam, da nad tem nobeden več ne dvomi... Drevo pogube poznamo, toda ima tisuč in tisuč vej! Lažljivej je te odsekati, kakor korenin jim poiskati. K temu je treba več kakor Herkulove moči.“

Tako sodi grof Haugwitz in z njim Friderik Viljem III o družbi, ki biva tudi še za naših časov, in ima brezkončno veliko število udov. Je mar nevarnost, ki sta jo ona dva moža ugledala v delavnosti prostomavtarskega reda, sedaj odpravljena? Udje reda nas bodo skušali z znanim odgovorom tolažiti: Prostomavtarstvo ima v svoj namen dobrotljivost, ne peča se po volilih s politiko in vero. Kaj nam gre od takih zagotovil misliti, kažejo nam djanja iz poslednje dobe. Njih „oteti“ je le viseči kazavnik. Ne motimo se, prostomavtarji imajo veliko moč; se vé, da skušajo svoje nevarne, zoperkeršanske prizadeve in naprave na vso moč prikrivati. Rekel sem: na vso moč, ker veliko njih udov še samih ne vé, zakaj prav za prav in na posled gre. Oni se morajo pri sprejemi neki neznani oblasti s strašansko prisego k pokorščini zavezati, in tako se dajo s slepimi očmi peljati do brezna pogube, pred katerim se marsikteri zgrozí, kedar je globokejša v mavtarstvo postav-

ljen. Vsak, k hoče biti v kako skrivno društvo sprejet, mora priseči, da redovnih skrivnost ne bo nikoli izdal, in da bo svoje ukaze naj zvestejši spolnoval. Za nasprotno ravnanje zoper te dve točki je postavljena — smertna kazen. To se nahaja poterjeno v skrivni od brezbožnega Marina vredeni podučbi. Ondi se čl. 30 bere: „Tisti, ki poveljem skrivne družbe niso pokorni, ali njene skrivnosti izdajo, se imajo brez milosti zabosti. Ravno ta kazen zadene izdajalca.“

Prisega kakega „azijanskega viteza“ glasi se tako le: „Prisegam pri naj svetejšem, kar imam, pri pravilih stopinje, po katerih se vselej in povsod in celo z nevarnostjo svojega življenja zavežem ravnati, da bom z nespremenljivo zvestobo ohranil skrivnosti, ki mi bodo po tem presvitlem svetovalstvu povedane. Prisegam, da hočem k zatertju izdajalcev in preganjalcev proantomavtarstva pripomagati, in jih z vsemi danimi pomočki zatirati. Večno sovraštvo prisegam hlapčevstvu, zatiravcem človeštva in zdravega modroslovja. Prisegam, da hočem kralje in pobožne sanjače za šibo nesrečnih in tega sveta spoznavati in vekomaj čertiti. Prisegam, da se kot azijanski vitez nikoli nobenemu drugemu ne bom dal spoznati, nego kdor je na moji stopinji. Prisegam, da bom povse in povsod človeške pravice oznanoval, in da nočem nobene druge vere slišati, razun ki je od nature v naše serca vcepljena, ter se zavežem, jo po obeh polovicah zemlje razširjati. Prisegam, da nikdar kronane glave ali kakega vladarja, nikoli kakega duhovna ne kakega drugega pravega kristjana, ki ni mavtar, ali ki ni pravilno v stopinjo Kadoša posvečen, v to svojo stopinjo ne bom spustil. Prisegam pokorščino brez prideržka *) naj višemu tega svetovalstva ali njegovemu namestniku. Prisegam, da nočem nobenega umerljivega, kakor le svojega sprednika spoznavati, in da bom z vsemi svojimi močmi delal za vstanovo prostosti in enakosti med ljudmi, in jih le za otroke ene velike družine imel, ktere edini gospod je Bog.**). Vsi meči naj se zoper mene zavijajo in moje persi prebodejo, ako bi imel kdaj ne rečo, od teh svojih zavez odstopiti, v ktere sem s polno veljavo svoje osebe in s prosto voljo privolil. Amen.“ (Dalje prih.)

Govor gosp. Jan. Flisa

v obletnem zboru katol.-polit. društva 11. pros 1874.

(Konec.)

Hudo je to in strašno, pa vender je resnično, da se najdejo posebno v tako imenovanih omikanih družinah, ki jih ni čisto nič groza brezversko-liberalnih nauk, ker njih strahovitih nasledkov ne prevdajajo. Vživajo življenje, dokler jim moči in premoženje to dopustijo, — potem pa si sami vzamejo življenje, in od tod toliko samomorov, posebno v velikih brezbožnih mestih. Vender, dokler so ti nauki raztreseni le po nekterih družinah, ktere imajo vsega v obilnosti, samo vere ne, — človeška družba sploh ne čuti toliko njih pogubljivih nasledkov; pa kaj bi bilo, če bi se med ljudstvo sploh ti pogubljivi nauki vcepili, kar tudi laži-liberalci nameravajo — kaj bo, kadar se razširijo med ubogo ljudstvo, med milovanja vredne delavce, kteri pri vsem

*) Lepe ti svobode teh ubogih vitezov! Ako prisegajo jezuiti in drugi redovniki pokorščino, jo prisegajo „s prideržkom“, namreč z izključenjem greha; ti sužnji vsih sužnjev se pa brez prideržka v tolike strahote zavezujejo! Kje tedaj je mračnjastvo?

**) Malo poprej zaverže vse razodenje, terdi le „od nature vcepljeno vero“; tukaj pa govori od „Boga!“

trudu britko pomanjkanje in revšino uživajo, — kaj bo potem?

Konec in zadnji nasledek tacih brezbožnih nauk bi bil, da bi se ljudje kakor divje zverine klali med saboj za kosce kruha, mesa itd., v nar hujši divjaštvo bi zabredlo človeštvo! Človeška družba, če se bo ravnala po laži-liberalnih bogotajskih naukih, bo postala družba goljufov, kakor so brezbožniki sami, družba nehvaležnikov, kakor so oni, roparjev, ubijavcev, prešestnikov! Kako lep napredek, imenitna omika, verla svoboda! In vender so besede zapeljivcev tako prijazne, njih obljube tako lepe, imenujejo se osrečevalce človeštva in zagotavljajo, da jim je blagor ljudstva pri sercu. Kolika hinavšina! Obetajo zaslepljenim, da bodo srečni, ako vero iztergajo iz serca, ter jo popolnoma veržejo od sebe. O kako hudobna in peklena laž! Če bo sedanji rod to podpihovanje poslušal in te načela v življenje spravil, bo strašno dedšino zapustil prihodnjemu zarodu.

Mislino si zdaj, da v kaki katoliški državi pridejo do vladarstva svobodnjaki s takimi verskimi načeli, ali bodo res skerbili za blagor onih, ki jih zastopajo, bodo mar podložni res svobodni, bodo mar srečni? Gotovo ne! Sej njih načela jih drugač učijo; skerbili bodo za svoj lastni blagor, — podložne pa bodo imeli za neumne goveda, ktere naj pridno delajo in skupaj znašajo, kar njim življenje oslaja; naj pridno davke plačujejo, da oni toliko lažje upravljajo; naj grejo tudi zanje v boj, kadar njih ošabnost in častilakomnost to zahteva. Gorje tedaj podložnim, ki bi imeli brezversko vlado, težek težek jarem bi morali nositi!

Pa če že srečni niso, bodo saj svobodni, prosti vsakterih vezi, ktere bi osebno in državljansko prosto gibanje morda ustavljale? Kdor pod liberalnimi vladami svobode pričakuje, se silno moti. Brezversko svobodna vlada je bila vse veke, pri vsih narodih vsaki čas vedno le strašen despotizem, grozno samosilstvo, kteremu se vse mora slepo podvreči. In sej ni drugač mogoče, ker narurna postava, kakor pravijo, zahteva, naj se slabiji močnejemu podverže, močnejši smé čez slabjega gospodariti, ga tretji, si ga v svoj prid obračati, slabiji pa naj močnejemu služi, — od tod izrek: „Macht geht vor Recht“, ali kakor smo zadnje dni tudi v našem deželnem zboru slišali ravno to misel z lepimi besedami izrečeno, da naj se slabije na močnejše nasloni.

Toda to naslonjenje oni razlagajo tako, da močnejši naj zapoveduje, slabjši pa uboga; toraj samosilstvo na eni strani, sužnjost na drugi. Vlada, ki se stavi na mesto Boga, doslednje tudi tirja, da se prod njene postave, naj si bodo kakoršne koli hočejo, vsi podložni veržejo v prah in jim kot edino veljavnim zapovednikom vso dušno in telesno svobodo s strahom in trepetom položijo pred noge.

Taka brezverska liberalna vlada, bodi si že ali samovlada ali večina, ki je gospostvo dosegla, pod frazami liberalizma in napredka gospoduje kot brezserčni trinog čez človeško družbo; imenuje se hčer svobode, pa je le rabelj svobode, kteri vsako prostost zadušil. Nikdar niso liberalci bolj prilizujeni besedi o človeški svobodi, omiki itd. v ustih imeli, in nikdar niso imeli večji oblasti v rokah, da bi bili te besede tudi lahko v djanje spravili, kakor na francoskem koncem preteklega stoletja; toda nesrečno ljudstvo ni nikdar toliko terpelo, ni bilo nikdar v težji verige vkovano, nikdar ni bilo toliko nedolžne kervi prelite, kakor pod vlado in oblastjo onih, ki so se imenovali osrečevalce njegove! Lahko bi se to dokazalo tudi iz poznejših časov in iz družih držav, toda zadosti je, kar nam zgodovina vsih časov odgovarja, da brezversko liberalna vlada je pogin pravega ljudskega blaga. Ukljub temu pa jih je vender veliko, ki

tako hrepenijo po liberalcih in se jim slepo udajo. Kar sv. Avguštin govori o svetu in zadržanji ljudi do sveta, tudi sedanje svobodno gibanje zaznamuje. On pravi: Svet nas goljufa, in mi ga imamo za zvestega; nas mori, mi pa hrepenimo po njem, kakor bi nam dajal življenje; se hinavsko hlina, — in mi ga objemamo.

Omenil sem nekatere nauke brezverskega liberalizma, tako tudi nasledke za družinsko življenje in za človeško družbo sploh. Naj nikar kdo ne misli, da to je presiljeno ali še domišljeno, da omenjeni nasledki liberalizma so le prazni strahovi. Nikakor ne! Ali si mar nevarnost, ktera proti človeški družbi od te strani, sv. Oče rimski papež tudi le domišljuje, ki se kakor skerbni sijonski čuvaj ozirajo po naj pripravnějšíh pripomočkih in tudi vso Cerkev, vse svoje sodelavce v državi Gospodovi v duhu užaljeni poprašujejo po pripomočkih, s katerimi bi se splošnemu, vero in nраво spodkopujočemu prezbostvu stavile nar zdatnejši meje? Da se sedaj tako splošno ne pokažejo pogubljivi nasledki, je vzrok to, ker vera je pri večini še tako globoko v serce vkoreninjena, da ji pri sedanjem zarodu korenin izruvat ne morejo, akoravno bi radi to storili, verh tega si pa tudi povsod in z vsemi močmi očitno postopati ne upajo, ker ti pogubivni in razdjavni svojbini nasproti stoji močna stranka pod veličastno zastavo: Vera, resnica, pravica. Ta stranka spozna Boga za prvega in nar večjega postavodajavca, ona zastopa večne nepremeljive resnice ter ima vero, resnico in pravico za podlago svojega delovanja.

V veri ima svoje korenine načelo oblasti (avtoritete) in pokoršine, kakor tudi državljanske in osebne svobode, toraj sreča, blagor in red družbe človeške. Kako mile, blage so načela sv. vere! kako veselo, mirno in srečno bi bilo življenje, ako bi se vsi ljudje po njih hoteli ravnati!

To ste tisti stranki, ki sem v začetku omenil, da ste v hudem boju med saboj. Razločujete se v tem, da načela ene stranke so na videz oistre, težke, svobodni nasprotne; toda v življenje in djanje vpeljane, so sreča, blagor, prava svoboda in veselje družbe človeške. Načela druge stranke pa so na videz srečo, prostost, veselje obetajoče; toda v djanje in življenje vpeljane pa so pogin družbe človeške.

Da je pri nas vladajoča stranka svobodomiselna sa-se, to je gotovo; da napreduje in je „omikana“, je ravno tako gotovo. Kako pa je s svobodo narodov, katero vedno obeta, kako je z omiko, z napredkom in blagrom podložnih?

Mislím, da ne rečem preveč, kar se svobode tiče, je vse tako osnovano, da je svoboda v velikih stiskah. Vse svobodno gibanje je s paragrafi obdano in mora se vedno paziti, da se nevedoma ob enega ali drugega ne zadene, in nar večja prostost menim, je ta, da človek z vladnim dovoljenjem vse smé storiti. Ker je pri odraslih težko hrepenenje po svobodi zadušiti, so posilne šolske postave v nekterih državah tako osnovane, da se čut do svobode že pri otrocih zadušuje. — Namen šole je izobraziti otroke — pa zakaj? Zato, da bi bili državi koristni; — učijo naj se, veliko učijo, telovadijo itd., da bodo državi koristni, in to izobraževanje v državno korist naj trpi od 6—14 leta. Od 20—32 leta naj služi državi in naj bo vsak trenutek pripravljen življenje dati za blagor države. Ako potem srečen, z zdravimi udi pride domú, naj dela pridno, zakaj? zato da bo mogel zvesto opravljati davke, da bo državi koristen. To je odjek (refrén) novošegne pedagogike, — da bi se otroci veliko izučili v prid državi. Če se pa otrok že od prve mladosti odgojuje le za državo in dela le za državo, se od mladosti navadi na nepogojno

služnost do države, to je do tistih, ki imajo ravno kermilo v rokah. Bo li tak človek, ki je bil le za državo odgojen, kadar bi morebiti ona kaj takega sahtevala, kar je pravici nasprotno, si mar upal njenim krivičnim zahtevanjem ustaviti se s terpivnim uporom, pravico zagovarjati? Krivičnim postavam ustaviti se ima pogum le versko-svoboden človek, kakor n. pr. škofje na Pruskem. Tako se v celem narodu sčasoma zaduši duh svobode, narod zgubi svoj značaj in breznačajnost stopi na mesto njegovo.

Ali je mar liberalizem osebno blagostanje povikšal? Gotovo da! se bodo oglasili nekteri bivši ministri, ali liferanti, tudi mnogi vradniki itd., in rekli bodo, veliko bolje se nam godí, od leta do leta se nam plače zvikšujejo. Toda vsi ti so le orodja državne in vlada mora gotovo za nje skrbeti, da so v dobrem stanu. Ali kaj pa poreče ubogo ljudstvo, kmetovalci, rokodelci, delavci, ki od leta do leta morajo večji davke plačevati in verh tega pa se jim še druge bremena nakladajo, se bodo mar tudi ti z boljším stanjem pohvaliti zamogli?

Pa ker mora vaak dober državljan pripravljen biti osebni blagor darovati občenemu blagostanju državnemu, je saj to gotovo se zvikšalo. Ali skušnja nam kaže, da tudi to se zmanjšuje, ker dolgovi so se v kratkem času na stotavžente goldinarjev zvikšali. — Kaj pa je z omiko, kaže vedno večji nezaupnost, nevarnost osebe in premoženja, zoper kar se celo deželni zbori pritožujejo, kaže obnašanje po ulicah, število jetnikov i. t. d.

Na kateri poti smo, naj razsodi vaak sam. Vernih katoličanov reč pa je podpirati stranko, ki se poteguje za vero, pravico, resnico in s tem gotovo za blagor človeštva. V katoliških družbah naj bi se načela in nameni verskih liberalcev sploh do zadnjih nasledkov stavili pred oči, — naj se vsaki binavšini krinka potegne z obraza, da bo ljudstvo drevo iz sadú spoznalo. Ni se nam bati zašaramovanih besed „reakcjoner“, ali kaj takega, temveč smemo to besedo ko rešívno z veseljem pozdravljati.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. (Predlogi za nove cerkvene postave v državnem zboru.) Ako se pomisli, kako v mnogostranskih zadregah je sedanji čas cesarstvo in njegovo prebivalstvo,*) je nezapopadljivo, kako so se možje na Dunaju z nekdanjim Kaunitzem zopet v zakristije zagnali in hočejo vravnati štolo, cerkvene opravila, vizitirati fraterske celice itd.

Še veliko bolj čudno je to, kakor kaže, da predloge za cerkvene vravnave stavijo brez Cerkev, obravnati jih hočejo brez Cerkev, sklepati v cerkvenih rečéh brez Cerkev.

Tako je delal ravnokar Bizmark na Pruskem, in že zori sad: šum in zbeganje katoličanov po vsem Pruskem in po vsem svetu. Cesar Jožef II je britko obžaloval svoje presiljeno vtikovanje v cerkvene reči, Bizmark gotovo že zdaj čuti, da je v žerjavico segel, in Stremajerju se bo javaljne bolje godilo.

So pa 4 glavni predlogi o cerkvenih zadevah, ki so jih ministri zročili državnemu zboru, namreč: 1. Vravnava zunanjih pravic in razmér katoliške Cerkev; 2. postava o zunanjih pravicah klosterskih družb; 3. o katoliški Božji službi, cerkvenem premoženji in o novi

*) Samo na Dunaju je n. pr., kakor ravno pišejo, 23,000 delavcev brez dela in brez kruha.

zalogi cerkvenega premoženja; 4. postava o poterjenji novih verskih družb.

Rečeno je „o zunanjih pravicah“ cerkvenih itd., kaže pa osnova in pokazalo se bode čedalje bolj pri obravnavah, kako globoko vsa osnova sega v „znotranje pravice“.

Povemo naj za zdaj le nekoliko malo iz tega, kar je napovedala vradna „Wiener Zeitung“ o teh nastavljenih preuredbah.

S prvim predlogom se končno in popolnoma ovrača „konkordat“, to je pogodba, ki je bila storjena med papežem in cesarjem in s cesarjevo besedo potjerena, ter bi se enostransko nikakor raztergati ne smela, ako namreč tudi papež v to ne privoli. To je bilo že večkrat dokazano in je znana reč. — Dalje zamore vlada vsacega duhovna od službe odverniti, če tudi ni služba cesarskega podeljenja. Škof mora namreč vladi vsako podeljenje naznaniti in v 30 dneh smé vlada to ovreči, ako duhoven ni po njeni volji. Ravno tako vlada zamore duhovnu že v službi odtegniti službo, kolikor opravi je v njenem področju, ako je duhoven v njenem zmislu kaznovanja vreden.

Vse očitne škofovske pisanja, ukazi, vravnave, pastirski listi se morajo o razglášanji vladi predložiti, in tako imamo nekako „cenzuro“, zakaj vsako škofovo naredbo vlada lahko prepové, in pretveze k temu se lahko najdejo. Kako bo škofovsko in sploh cerkveno djanje s tem vtesnovano, to je vsakemu očitno. — Vsako nenavadno duhovsko opravilo (n. pr. kake očitne molitve, procesije, o suši, móci, bolezni itd.) bi se moralo gosposki še pred oznanilom naznaniti.

Rečeno je dalje: cerkvena oblast se ne smé tako rabiti, da bi se raba ali spolnovanje deželskih postav s tim odvráčevalo. Kdo ne vidi, koliki okovi bi bili s tim vernikom na vrat verženi. Ako bi se n. pr. gosposki poljubilo v nedeljo med Božjo službo priti rubit, koze cepit, ali kaj enacega, bi tisti ljudje ne smeli še k Božji službi iti.

Postaviti se ima nekaka državna vradnija za cerkvene reči, ki je imenovana „staatliche Cultusverwaltung“ (kakor na Pruskem), ki ima nadzor imeti nad premoženjem in posestvi cerkvá in cerkvenih naprav, nad duhovnimi pastirji in škofi, „da ne prestopijo svojih mej“, kakor je rečeno. (Kako da špekulantom in borzarjem ne postavijo tako terdih mej, ki so deržavljanom naredili na milijone škode? Tudi pri judih in protestantih gg. niso tako tenki, kakor pri katoličanih. Katoličani smo tedaj narbolj nevarni ljudje?)

Med paragrafi zastran samostanov je osnovano, da samostani se odpravijo, ako udje kaj tacega storé, da begajo očitni mir, pokoj družin motijo, ali so v tem oziru nevarni, ako se ukrievijo hudodelstev, ki izvirajo iz dobičkarije itd. ... K takim rečem, kakor je znano, imajo judje precej vzrok pri rokah, da začno kričati, kakor pri glasovitem „ubrikovanji“, in karmelitaricam še zdaj ni popravljena krivica, ki jim jo je bil storil liberalni Giskra, akoravno je bilo popolnoma spričano, da so nedolžne.

Paragraf 13. oskerbuje, da se takim, ki bi hotli samostansko obljubo prelomiti, od deržavne strani noben zadržek ne stavi. — Po §. 16 bi se moralo ob koncu leta tudi to izkazati, ako bi bil med letom kak ud disciplinarno kaznovan. — Posebni paragrafi tudi k temu zahtevajo deržavnega privoljenja, ako bi kdo samostanom hotel čez 3000 gl. darovati. — Pri kakem sumu o notranjih samostanskih dogodbah zamore gosposka samostane „vizitirati“.

Posebna osnova z 31 paragrafi vravnava pridavke k nekakemu verskemu zakladu za potrebe katoliškega bogočastja, za zboljšanje duhovskih služb itd., kar bi

bilo nekako nadaljevanje dosedanje Stremajerove podpore.

Poslednjič se v 17 paragrafi vravnava to, pod kakšnimi pogoji naj se kakim novovercem deržavno dovoljenje in pravice podelé. Glavna reč je spet, da ni v njih pravih nič zoper deržavo; v njih imenu (le samo?) pa tudi ne smé kaj tacega biti, kar bi žalilo drugoverce.

„Vaterland“ ima več spisov o teh osnovah in dokazuje to-le: Po teh osnovah bi naj viši oblastnija čez Cerkev bila deržava; — minister bogočastja, ki je lahko tudi drugoverec, bi imel v svoji oblasti škofo in duhovstvo, — on bi sodil in spričevanje dajal, če je kdo vreden ali nevreden cerkvene službe, on bi vodil uk in izgojo mladih duhovnov, bogoslovcev; — naj viši dolžnost duhovstva bi bila prizadevati si, da so dobri deržavljeni po ravno pričujočih postavah; — deržava bi imela cerkveno premoženje oskerbovati in deliti v zmislu in ko nadaljevanje „deržavne podpore.“

Da je vse to popolnoma prav in dobro tako „verlim katoličanom“ in tolikim „strokovnjakom pri cerkvenih rečéh“, kakor so „Narodovci“, kdo bi nad tem dvomil? So ljudje, ki bi bili pripravljeni sami sebe in Slovence poturčiti, samo da bi katoliški Cerkvi škodovali.

Vediti je Slovencem, da to še niso postave, ampak le osnove k postavam, ktere bode deržavni zbor zdaj pretresoval in če jih potem sprejme, če jih sprejme še gornja zbornica, in ako jih poslednjič še cesar poterdijo; potlej bi bile postave. Zdaj tedaj je čas, da se prevdarja ta osnova, da se nje nepripravnost razodeva; pa tudi zadnji čas, da bi katoliške ljudstva z duhovskimi pastirji in škofi vred deržavnemu zboru, ministrom, in če to ne pomaga, svitlemu cesarju samemu razodeli v prošnjah in resolucijah, kaj želé in kaj ne. Brezverci, juže in liberalci že vse počenjajo, da bi Cerkev čisto potlačili, in če bodo verniki pri tem dremali, bodo sami zadolžili novi, veliko hujši jozefinizem, kot je bil nekdanji.

Poslanci pa bodo ravno zdaj naj jasniše pokazali, če so res za narod naš in njegove pravice v katoliškem pomenu, ali pa bodo potegnili zoper naj svetejši pravice katoliške Cerkve, svoje lastne vere in vere svojega naroda.

Iz Ljubljane. Gospe Ursulinarice so si 26. pros. v pričujočnosti mil. škofa izvolile novo prednico prečastito M. Jozefo Strus, dosedanje izvrstno vodnico notranje šole.

— **Pri veselici katol-politiške družbe** preteklo nedeljo se je bilo zbralo lepo število poštenega občinstva. Gosp. E. Čuber jih je močno razveselil s kratkočasno-podučnim govorom in pri naslednji tumboli je došla društvu prav spodobna podpora. Preserčna hvala vsim častnim vdeležnikom!

— **To je, česar se Bizmark boji!** — Neznanska je moč iz ust serčnih škofov. Pa tudi silovita je ravno zato jeza in zvijanje peklenske kače, kadar katoliški škotje govoré. To se vidi ravno zdaj iz tega, kar sovražniki resnice počenjajo zoper pisanje, ki so ga poslali francoski škofje nemškimi v pohvalo in oskerčevanje. Naj postavimo tukaj obseg pisanja. Pravijo pa:

V cerkvenem zboru zedinjeni in dokončevaje že svoje dela čutimo v sebi potrebo, Vam naznaniti naše vdeležje pri Vaši britkosti, in naše občudovanje za Vašo nepremagljivo stanovitnost. Viditi je, da v določilih božje previdnosti je zapisano, da vsako od Cerkve dano versko določilo o kaki določivni resnici keršanskega razodenja si ima za seboj pritegniti novo preganjanje. Vatikanski sklepi so ravno tako malo mogli oditi tej namembi, kakor malo Nicejsko veroizpovedanje.

Blagor jim, ktere si je Bog izvolil nositi bojno težo ter s svojo nepretresljivo stanovitnostjo dokazati, da peklenke vrata nič ne premorejo zoper Cerkev! Vas, častitljivi Gospodje, je Bog izbral, da ste v naših časih angelom in ljudem tako prečudno zgledovanje. Mōči, ki vso svojo oblast zoper Vas obrača, imate nasproti staviti le samo duhovni meč in serčnost, katero Bog daje v serce svojim novim Makabejcem. In s tem v človeških očeh tako slabim orožjem kljubujete sovražnim močem. Zistonj divjajo zoper Vas po Vaših cerkvah, po Vaših semeniših, po Vaših posestvih, zastonj tudi Vaši osebnosti žugajo z ječo, s pregnanjem. Na vse zahtevanja odgovarjate kakor aposteljni, da je treba bolj Bogu kot ljudem pokornim biti, in svēt, ki ni več vaje na toliko velikodušnosti, sliši s stermentem, da so še pravi škofje Jezusa Kristusa, ki so pripravljeni vero, svobodo in Cerkvine pravice s svojo kervjō terditi. Češen bodi Bog, dajavec vsega dobrega, ki Vas je z duhom moči oborožil, da tē vojské vojskujete. Slava Vam, prečastiti dediči sv. Bonifacija, ki s tako jasnim sijanjem razsvitljuje katoliško škofovstvo. Hvala za veličastni zgled, ki ga dajete vsim svojim bratom...

Škofje obetajo dalje nemškim tovarčem svojo molitev, priporočajo jih v brambo Marije Device, zagotavlja, da so že premagali krivoverstvo, ki se lažljivo imenuje „starokatoličanstvo“, ker kljubu pomoči od mogočnikov tega sveta so potegnili le pest rogoviležev za seboj. Dan bo prišel, pravijo sklepaje, ko bojo Vaši preganjavci sami spoznali, da Vaša reč je pravična. Takrat se bo mir k Vam povernil in Cerkev bo imela novo zmago zapisati v svoje letnike. — Podpisan je nadškof Bituricenski (Bourgeški) C. A. de la Tour d'Auvergne in 4 škofje.

Da take serčne besede Bizmarku niso všeč, je pač očitno; ne mara ga peče pa še vse huje resnica, ki je v njih in pa zanesljivost, tukaj ponovljena, da Cerkev bo zmagala, — Bizmark pa pojde za Napoleonom.

V Kropi je bil novi gosp. fajm. Jan. Kapuz 22. t. m. prav slovesno sprejet in 25. ravno tako vmēsten. Spremila sta ga preč. gg. kanonik P. Urh in Ant. Potočnik, šentviški fajm., pridigal je v nedeljo preč. g. dekan J. Toman; azistiralo je lepo število sosednjih gospodov.

Šolarček otēt.

Nič ni strašnejšega, kakor če se šolar ali celo študent v viših šolah spači. Iz njega se utegne taka strašna zvrē zrediti, ki bo ves narod kužila in veliko veliko svojih lastnih rojakov ob večno zveličanje pripravila. Zato molite, molite, ako imate zanikarnega šolarja ali študenta, da ga še o pravem času otmete, kakor je bil otēt ta le, ki bom zdaj povedal od njega.

Iz Švice se naznanuje v prvem zvezku letošnjega „Sendbota“. Mesca julija 1873 je bil razposajen 13letin dečák sprejet v neko sirotišno napravo. Močno so se bali in pomišljevali ga sprejeti, ker so pa starši le toliko prosili in pritiskali, so hudovoljneža sprejeli, pa le začasno. Bali so se močno za druge mladenčē, in še toliko bolj, ker starši, ki so ga izročili, so sami tako govorili o njegovi norosti in bēsnosti, še bolj pa o njegovi hudobiji, da se je bilo narhujšega bati. V tej britkosti, pravi pisavec, sem iskal pomoči tam, kjer sem jo še vselej našel, pri naši ljubi Gospej vedni Pomočnici (V Ljubljani v nunski cerkvi je njena podoba, blagoslovljena od sv. Očeta Pija IX), in obljubil sem, da bom v „Sendbotu“ to naznanil, ako se ta dečák le toliko zboljša,

da ga bo moč saj le terpeti med drugimi sirotinskimi otroci, in da ne bomo prisiljeni izročevati ga v kasnišče, ali pa v norišnico. Zdaj pa, hvala naši ljubi Gospej vedni pomočnici! fantē, pravi dalje, se je popolnoma poboljšal, dela višjim veliko veselje in kaže posebno dobro voljo, in moč ga bo obderžati za nadaljno izobraženje. — (Kdor hoče veliko enacih dogodb brati, naj si za 1 gl. 12 kr. naroči: „Sendbote des göttl. Herzens Jesu.“ Jos. Malfatti S. J. Innsbruck.)

Razgled po svetu.

Nemško. Bizmarka se z nekim sleparstvom tako opekli, da ga bo dolgo skelelo. Slišal je Bizmark v Berlinu, da Pij IX je pre naredil red za novo papeževu volitev, ker v zadnjih okolišinah se starodavni red ne more več rabiti. Vsak človek vē, da ta red so papeži vstanovili in toraj ga tudi zamorejo pre narediti; če je to res in kako se je zgodilo, to se bo zvedilo o svojem času. Serbelo je pa berlinske frajmavrarje, kakošna je neki tista pečatnica, ki to določuje in obljubili so mu 10.000 frankov, kdor prepis dobi. Ker prave z vsim stikanjem niso mogli dobiti, denar pa najlepše tistim diši, ki katoliškemu duhovstvu sebičnost očitajo, so v Rimu nekteri zanikarneži speštali lažljivo pečatnico (būlo), mavtarji, hebreji in malopridni katoličani pa so jim jo po svetu raztrosili, in časniki so imeli s to sleparijo več dni dosti opraviti. Te dai pa je kardinal Antonelli vladam pisal, da omenjena pečatnica je sleparska šušmarija (apokrifna bula). Kakošen nos je v tem dobil Bizmark, si pač moremo misliti. V tem je pa še drugi znamenit nauk. Masoni in liberaluhi včas vejo povedati, da nihče se ne peča za papeštvo: kdo pa se bolj peča za papeštvo, kakor ravno Bizmark, njegov naj večji sovražnik, in z njim vesoljni svet, ko se toliko stika in tisuče meče za eno samo papeževu pečatnico, in vsi liberalni časniki pisarijo o tem!

Francosko. Veliki poglavar „De Ladmirault“ v Parizu je na posvet z ministri prepovedal časnik „Univers“ za 2 mesca, to je do 20. sušca. Ta časnik preslavnega pisatelja Vegliaut-a je najbolj samostojni vsih francoskih časnikov. In zakaj je prepovedan? Ladmirault pravi, ker pisma in členki v njem utegnejo napraviti diplomatiške zadrege. To se pravi z drugimi besedami, ker Bizmark tako hoče. Razglašal je časnik pastirske liste francoskih škofov, ki šibajo po zasluženji Bizmarka, in le-ta se je škofovskih besed tako ustrašil, da je protil in žugal ter na to tišal, da se mora ta časnik strahovati. To ti ga viteza Bizmarka! — Vidi se, v koliki stiski je še zmiraj mogočna Francija, ker pred pruskim kancelerjem na kolenih prah pomēta.

Švicarska frajmavrska svoboda. 2. prosenca je bila na Juraškem deset duhovnih pastirjev pred sodnijo. Eden je bil oglobljen za 100 frankov, ker je učil katekizem v sobi pri g. Tardy-u; drugi za 60 frankov, ker je v cerkveni obleki pokopaval; tretji pa za 3 franke, ker je v neki hiši Božjo službo opravljal, ne vemo zoper kako prepoved; družih 7 je samo zato moralo plačati pravdne stroške, ker so s svojim obnašanjem dali priliko, da so jih žandarji ovadili. — Tukaj blezo ni treba opombe; le čudno je, da jih švicarski sodniki tudi zato niso obsodili, ker se niso še izbrisali iz kerstnih bukev in se k mavtarjem zapisali v njih zakletev zoper katoliško Cerkev.

Listek za raznotero robo in blago.

Na pokopališi.

Korakal sam sem tužen med grobovi,
Kjer spé prijatelji mi drago znani,
S katerimi vesel še pel sem lani:
A naglo stekli so jim cvetni dnovi.

Vtopili večnosti so jih valovi,
Mladostni cvét je zvénel v smertni slani,
Njih trupla mati černa zemlja hrani;
Pa kje neumerli bivajo duhovi? —

Prašanje to mi pamet premišljuje,
Oko ozira se po grobih milo,
Sočutja solza zdajci ga oblije.

Tolažno véra pa mi naznanuje:
Kar duš se v Bógu je od tod ločilo,
Živé v Sijonu večne lepотиje. —

Radoslav.

Šole v Ljubljani se pričnó 3. svečana.

Č. g. Anton Gros, podvodja v kn. škof. semenišu, se podá v kratkem v misijon v Ameriko.

Deželni predsednik Auersperg, hudo za jetiko bolan, je odšel v Gorico, v voljnější zrak.

V odseku za verske postave so izmed Kranjcev: Gg. Hohenwart, Razlag in Apfaltrern. Iz njih obnašanja v teh klešah, med takimi zagrizenci, kakor je več njih tovaršev, se bode vidilo, kdo ima še kaj vesti in pa serca za verne Kranjce posebej in za Avstrijance sploh.

V Mokronogu so zopet letos potresi; 24. je bil posebno hud; vedno germí pod zemljo!

Pri sv. Lorencu v Slovenskih goricah, kakor piše „Gosp.“, so trije fantalini umorili neko vinicarico, in hudodelniki so branili še po spovednika, ktereга je na smert raztepena sirota želela. — Le naprej z brezverstvom, „laži-omikači!“ bode kmali, kakor na Turškem, če ne še huje.

Udje družbe sv. Mohorja naj se podvzajajo plačati letnino do zadnjega svečana. Le toliko iztisov bukev se bode tiskalo, kolikor družnikov se oglasi do 10. sušca.

Pruski minister Falk je na Hanoveranskem kandidiral zoper slavnega dr. Windthorsta, in spodletelo mu je po zasluženji, ker dobil je samih 4555 glasov zoper 16,825 svojega nasprotnika.

Pruska svoboda. V Berlinu je vrednik „Germanije“ imel te dni na enkrat enajst tiskarskih pravd, in obsojen je bil na eno leto v ječo in oglobljen za 200 tolarjev. — O blaženi Bizmark z blaženo svobodo — ni čudo da imaš celo v Ljubljani in še celo med nekacimi „narodnimi“ sočutje!

Bizmarkovska človekoljubnost. Vratislavskemu škofu so v njegovem stanovanji Prusi že vse zarubili, celo „pilde“, eno lampo, dva gorkoméra itd. Beriči imajo seboj psa z vozom, kateri jim škofove reči odvaža iz njegovega dvora. Tako dela frajmaavrarska kultura s katoliškim škofom!

Na Angleškem bode vojvoda Nortolški 6. svečana napravil velikán-k tabor, na katerem bodo zraven kato-

ličanov pričujoči škotje in plementaši in bodo protestirali zoper Bizmarkovo politiko in zoper preganjanje katoliške Cerkve. To je možko, tako bi se morali katoličani povsod hudemu upreti.

Po policiji kričijo liberalni listi prav radi zoper te ali une „šušmarje“; — kaj pa, ko bi kdo začel klicati po policaju za „verske šušmarje“, ki cele dežele ostrupujejo z nejevero in s sovraštvom zoper sv. Cerkev, ter mirne ljudi dražijo?

Na duhanu in smodkah so ubrisani in smerkovi tabakarji l. 1873 zapili in zapuhali 43 milijonov 198,021 gl., in sicer v lomastovskem letu za 2,617.393 gl. več mem leta 1873.

Denarna cena. Ces. cekini so po 5 gl. 36 kr.; — Napoleon po 9 gl. 4 kr. — 100 gl. sr. je vredno 107 gl. 70 kr. v pap.

Iskrice ignacijanske

za vse dni v letu.

5. Ni varno mladenški kreposti nevarnih opravil izročevati. (S. Ignat. apud Bart. l. 4.)

Mladostna krepost je podobna cvetju na drevesu, o prvi spomladanski toploti naglo požene, pa je tako mehkotno, da omedlí, ako se ga le dotakneš, ali če le ojestrejši sapica vanj pihne.

Kmaló se utrudijo šibke rame pod težkim bremenom, in s sramotnim padcem pokažejo, da nepremišljeno je bilo početje. Živa kri stori človeka pogumnega; toda pogum se lahko izide v prederznost, ako ga ne berzdá razum.

Presiljena gorečnost slabí moči; tako se zgodi, da ugnan oslić pred časom hiti pod streho, ko bi še dolgo lahko delal, ako bi mu po pameti nakladali. Tako prvo upanje pogine v kali.

Nestanovitnost in spremenljivost je človeku prisojena slabost, posebno pa lastna mladini. Ako mladina kaj ljubi, hrepeni po taistem, pa ne dolgo.

Hiti, pa se ne prebiti; urnost in stanovitnost ste malokrat skupaj. Kdor preveč hiti, se lahko zaleti. Kdor misli daleč popotovati, naj v začetku zmérno hodi, da bo izhajal.

Duhovske spremembe.

V Terzaški škofiji: Umerla sta 15. t. m. čó. gg.: Jak. Marcelja, župnik v Laniščah; Jure Tomizza, duhoven v pokoju. (R. J. P.!) — Lanišče so razpisane do 15. marca t. l.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta: Po g. Rozm. M. Gorenec 3 gl. s prošnjo sv. blagoslova za zadnjo uro. — Neimenovan mlinar 2 gl., prosi sv. blagoslova za-se in za ženo, za otroke, brate in sestre. — Neimen. fajm. z Gorenkega 2 gl. 10 kr. sr. — Devica neimen. na Gorenkem 2 gl. 20 kr. sr. — G. M. Z. 1 gl.

Za cerkev sv. Jožefa: Eliz. Gostinčar 1 gl. — Neimenovani 45 kr.

Za Dolence s točo poškodovane: G. M. Z. 1 gl.

Pogovori z gg. dopisovalci.

X— v X—: Dobro in o pravem času; prosimo.

Odgovorni vrednik: Luka Jeran. — Tiskarji in založniki: Jožef Blaznikovi dediči v Ljubljani.